
(Наименование на училището, населено място)

Утвърждавам

Директор: _____

(име и фамилия, подпис и печат)

ПРИМЕРНА УЧЕБНА ПРОГРАМА
по
Български език и литература, ВТОРИ клас
за
Избираеми учебни часове

Хорариум – 32 часа
32 седмици x 1 час
учебна **2018/2019** година

Изготвил: .....

(Име и фамилия на учителя)

Настоящата програма е разработена в съответствие с училищния учебен план, по който се обучават учениците от 2. клас.

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО:

Учебната програма е в пряка връзка с програмата за задължителните учебни часове по БЕЛ и осигурява надграждане на заложените в ДОС очаквани резултати.

Чрез учебната програма за втори клас се реализират целите на обучението по български език и литература, свързани с:

- усъвършенстване на уменията на учениците да говорят и четат правилно и изразително, да пишат грамотно и четливо;*
- овладяване на знания за езиковите и речевите единици, за промените на звуковете в различни фонетични позиции, за частите на речта (съществително име, прилагателно име, глагол), за видовете изречения по цел на изказване;*
- формиране на първоначална представа за някои пунктуационни и граматически норми;*
- обогатяване на начални знания, умения и отношения, свързани с общочовешки ценности, национална идентичност и мултикултурна компетентност;*
- усъвършенстване на уменията за ориентация в комуникативната ситуация и за конструиране на текст с помощта на учителя;*
- развитие на познавателните интереси и творческите способности на второкласниците.*

II. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Езикови компетентности – знания, умения, отношения

- Разграничава гласни и съгласни звукове и техни признаци;*
- Прави проверка за правописа на гласни в неударена сричка, на звучни съгласни пред беззвучни и в края на думата;*
- Разграничава думите с ударение от думите без ударение и ги изписва правилно;*
- Разпознава глагола, съществителното име и прилагателното име като части на речта;*
- Определя вида, рода и числото на съществителното име;*
- Съгласува прилагателното и съществителното име по род и число;*
- Знае за речниковото значение на думата;*
- Използва азбучен ред за търсене на дума в речник;*

- Разграничава словосъчетание от изречение;
- Разпознава различни по цел на изказване изречения (съобщителни и въпросителни) и ги оформя пунктуационно правилно.

Комуникативноречевы компетентности – знания, умения, отношения

- Ориентира се в комуникативноречевата ситуация (Кой говори? На кого? За какво? Защо? Кога? Как? Къде?);
- Уместно употребява езиковите средства според комуникативната ситуация;
- Озаглавява собствен и чужд текст;
- Прилага правилата за речева учтивост (съгласие, несъгласие) и дава примери за речева учтивост;
- Създава текст на поздравителна картичка;
- Прави кратко писмено описание;
- Озаглавява собствен и чужд текст;
- Преразказва устно съдържанието на кратък художествен текст;
- Преразказва съдържанието на кратък художествен повествователен текст.

Литературни компетентности – знания, умения, отношения

- Чете правилно и с подходяща интонация литературен текст;
- Чете с разбиране художествен и нехудожествен текст;
- Различава басня и народна песен от други литературни и фолклорни произведения;
- Отговаря на въпроси по съдържанието на произведението;
- Открива повторение и изброяване в произведения.

III. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Постиженията на учениците се оценяват устно или писмено във всеки учебен час. Оценката е качествена, формираща и е подкрепена от самооценката на ученика.

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Учебното съдържание за избираемите учебни часове по БЕЛ е представено в учебно помагало „**Четем, пишем, общуваме по български език, 2. клас, Издателство „Слово“**“. Учебното съдържание по всяка тема е представено на разтвор. Помагалото съдържа допълнителни задачи и приложение, в което са включени примерни текстове за диктовка и за четене.

Темите са разработени в *три* направления: *Литература – Четем и разбираме текстове, Езикови знания – Пишем правилно, КРК – Съставяме текстове.*

Литература /Четем и разбираме текстове/	Езикови знания /Пишем правилно/	Комуникативноречевни компетентности /Съставяме текстове/
При четенето на текста е важна всяка дума, за да го разберем	Познаваме строежа на българския език	Общуваме учтиво
Четем стихове и разкази за есента	Ударението в думите. Изговаряме и пишем правилно думи без ударение	Преразказваме приказка
Говорим, четем и разказваме за Коледа и Нова година	Изговаряме и пишем правилно широки и тесни гласни в думите	Съчиняваме текст по серия от картини
Четем и разбираме смисъла на басня	Изговаряме и пишем правилно думи с Щ, Я, Ю, ЪО, ЙО, ДЖ, ДЗ. Пренасяме вярно част от думата на нов ред	Съчиняваме текст – описание на предмет
Обичаме да четем басни, защото са поучителни	Изговаряме и пишем правилно звучни и беззвучни съгласни в думите	Съчиняваме приказка по дадено начало
Научаваме особеностите на българските народни песни	Използваме правилно глаголи в речта си	Съчиняваме текст – описание на животно
Слушаме, четем и разказваме български народни приказки	Използваме правилно съществителни имена в речта си	Съчиняваме съобщение и текст за поздравителна картичка
Забавляваме се чрез приказки за деца от Джани Родари	Използваме правилно прилагателни имена в речта си	
Четем и разбираме хумористични разкази за деца	Знаем, разграничаваме и уместно употребяваме частите на речта	
Фантастичните текстове ни привличат със забавните си герои и невероятните случки	Използваме правилно речниците. Азбучен ред. Значение на думите	

С тях		
Книгите ни учат на добро	Използваме правилно изречения и словосъчетания	
	Умеем да си служим със съобщителни и въпросителни изречения	

Учебното помагало за избираеми учебни часове по БЕЛ, 2. клас има за **цел** да надгради учебното съдържание, включено в учебника по български език и учебните тетрадки и да допринесе за разширяване на езиковите, литературните и комуникативните компетентности на второкласниците. То съдържа 32 теми, по една за всяка учебна седмица.

Разработени са 30 теми, от които 12 за езикови знания, 11 са за литературно обучение. Предложените 7 теми за развитие на комуникативноречевите компетентности на второкласниците предлагат методически решения за създаване на текстове от учениците по предвидените видове текстове в учебната програма за общообразователна подготовка по предмета: подробен преразказ, съчинение по дадено начало, по преживяване, съчинение описание на предмет и на животно, съставяне на текст за поздравителна картичка и съобщение, определяне на темата и ключовите думи на текстовете.

За края на учебната година са предложени идеи за открит тържествен урок, посветен на книгата – логически завършек на обучението по български език и литература.

Разработени са два варианта за диагностична дейност – входно ниво на знанията и компетентностите и изходно ниво.

Предложени са разнообразни иновативни учебни техники и технологии за повишаване нивото на усвояване на езиковите и литературните знания и успешното им прилагане в речева дейност.

Интегрирано по своя характер учебното помагало съдържа достъпни, занимателни и интерактивни упражнения. Учебните задачи са диференцирани по трудност. Чрез него се дава възможност за индивидуална, групова, екипна и проектна дейност, както и за използване на съвременните информационни и електронни средства. Годишното тематично разпределение е изготвено съгласно Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка и е представено таблично.

ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ
за избираеми учебни часове по български език и литература, 2. клас
32 седмици x 1 час = 32 часа

№	Учебна седмица	Тема	Вид на урока	Основни понятия	Компетентностите като очаквани резултати	Контекст и дейности	Методи и форми на оценяване	Забележка
1.	Септември I. седм.	БЕ – Познаваме строежа на българския език	Упражнение	Текст Изречение Дума Звук	Ориентира се за системните отношения в езика: звук – дума – изречение – текст.	Четене с разбиране на текст и отговаряне на въпрос; препис на изречение и определяне броя на думите в текста. Разграничаване звук и буква.	Текуща проверка; Самооценка	
2.	II. седм.	Диагностична карта №1. Входно ниво по БЕЛ	Проверка и оценка	Съгласно учебна програма за 1. клас	Диагностична карта № 1	Самостоятелно изпълняване задачите – диктовка, четене с разбиране, езикови задачи.	Формиращо оценяване; Ученическо портфолио;	
3.	Октомври III. седм.	Л – При четенето на текста е важна всяка дума, за да го разберем	Упражнение	Автора приказка	Познава жанровите особености на приказката. Проследява взаимоотношенията, оценява постъпки на героите, качествата им. Тълкува народни мъдрости. Решава тестови задачи с цел разбиране на текста.	Четене на текст „Сговорна дружина“, Ран Босилек. Решаване на тестови задачи. Задаване и отговаряне на въпроси, даване на аргументирана оценка.	Текущ контрол; Формиращо оценяване; Устна проверка	
4.	IV. седм.	БЕ – Ударението в думите Изговаряме и пишем правилно думи без ударение	Упражнение	Ударена и неударена сричка	Разграничава думите с ударение от думите без ударение. Разграничава ударена от неударена гласна и знака за ударение. Познава начини за правописна проверка на гласни в	Четене на редица от думи с ударени и неударени срички; свързване на ударени срички в думи и получаване на нови думи; четене на текст и ограждане на думи без ударение; отделяне на думи в	Текуща проверка; Самооценка	

					неударени срички. Пише правилно думи без ударение (отрицателна частица, предлози, съюзи, кратки форми на местоименията).	изречение. Разпознаване думи без ударение и писане вярно.		
5.	V. седм.	Л– Четем стихове и разкази за есента	Упражнение	Разказ Стихотворение Сравнение	Определя настроението на поетическа творба чрез изразни средства. Открива римите в стихотворната реч. Задава и отговаря на въпроси върху повествователен текст.	Разграничаване на проза от стихотворна реч и изтъкване на особеностите им. Сравняване на художествени произведения на една и съща тема, но от различен жанр. Откриване на рими и повторения в стихотворна реч.	Устна проверка	
6.	VI. седм.	БЕ – Изговаряме и пишем правилно широки и тесни гласни в думите	Упражнение	Тесни и широки гласни	Открива значението на непознати думи в контекста на изучаваното произведение. Открива в корелативни двойки тесните и широките гласни звукове (а – ъ; е – и, о – у).	Разпознаване широки и тесни гласни звукове и допълването им правилно в думи. Обясняване правописа на неударени гласни в думите. Избиране думи за проверка. Откриване грешки. Писане правилно думи с неударени гласни.	Текуща проверка; Самопроверка	
7.	Ноември VII. седм.	БЕ – Изговаряме и пишем правилно думи с щ, я, ю, ъо, йо, дж, дз. Пренасяме вярно част от думата на нов ред	Упражнение	Букви Буквосъчетания	Открива правописни особености на думи с щ, я, ю, ъо, йо, дж, дз и ги пише правилно. Пренася правилно части от многосрични думи на нов ред.	Откриване и четене думи, съдържащи буквите и буквосъчетанията. Образуване и писане правилно думи. Допълване думи по смисъл. Разпознаване начини за пренасяне на думи на нов ред, показване пренасянето на думи на нов ред и обясняване как са пренесени. Откриване грешки.	Текуща проверка; Самопроверка	

8.	VIII. седм.	КРК – Общуваме учтиво	Упражнение	Общуване	Ориентира се в различни комуникативни ситуации. Разграничава пряко от непряко общуване. Уместно употребява езикови средства според конкретната комуникативна ситуация. Прилага правила за речева учтивост в различни комуникативни ситуации за изразяване на съгласие и несъгласие.	Откриване в речеви ситуации пряко и непряко общуване. Определяне вида на общуване в различни речеви ситуации. Прилагане на етикетни форми за учтиво общуване.	Текущ контрол– качествена оценка; Рецензия; Самооценяване	
9.	IX. седм.	БЕ – Изговаряме и пишем правилно звучни и беззвучни съгласни в думите	Упражнение	Звучни съгласни звукове. Беззвучни съгласни звукове.	Разграничава звучни и беззвучни съгласни звукове и ги употребява уместно по корелативни двойки (б – п, в – ф, з – с, д – т, г – к, ж – ш)	Откриване в думи звучни и беззвучни съгласни звукове. Записване корелативните двойки. Свързване промяна на звуковия състав на думите с промяна на тяхното значение. Откриване думи за проверка. Допълване пропуснати букви и прави проверка. Откриване грешки.	Текуща проверка; Самооценка	
10.	X. седм.	Л – Говорим, четем и разказваме за Коледа и Нова година	Упражнение	Вестник за деца Информация от печатни издания Електронен поздрав	Научава нова информация за Коледа и Нова година. Сравнява текстове. Отговаря на въпроси, позовавайки се на информация от текст. Изказва благопожелания.	Проучване на информация по дадена тема. Попълване на таблица с данни от разглеждан текст. Сравняване на текстове на една и съща тема. Изразяване на лично мнение по даден въпрос.	Устна проверка; Писмена проверка; Формиращо оценяване	
11.	Декември XI. седм.	КРК – Преразказваме приказка	Упражнение	Преразказ	Преразказва съдържанието на кратък художествен повествователен текст.	Четене текста с разбиране. Откриване епизодите и тяхната последователност. Откриване на пропуски в съдържанието на преразказ. Преразказване устно, подреждане частите на	Текущ контрол; Устна и писмена поощрителна оценка; Самооценка	

						преразказа, допълване думи и изрази.		
12.	XII. седм.	БЕ – Използваме правилно глаголи в речта си	Упражнение	Глагол Число на глагола	Познава глагола като част на речта. Разпознава числото на глагола. Изговаря и пише правилно глаголи в първо лице, единствено и множествено число и в трето лице множествено число в сегашно време.	Откриване особености в изговора и правописа на глаголи в 1 л., ед. ч. и мн. ч. и в 3 л., мн. ч. Преобразуване устно глаголи и изговаряне правилно. Допълване пропуснатите букви. Откриване грешки.	Текущ контрол – качествена оценка Самооценяване	
13.	XIII. седм.	КРК – Съчиняваме текст по серия от картини	Упражнение	Съчинение Серия от картини	Създава кратък повествователен текст по серия от картини.	Свързване картини с изречения. Определяне героите и разграничаване постъпките им според картините. Озаглавяване текста. Разказване устно и писмено. Писане кратко съчинение по въпроси.	Писмена проверка; Формиращо оценяване; Рецензия; Самопроверка	
14.	Януари XIV. седм.	Л – Четем и разбираме смисъла на басня	Упражнение	Басня Поука	Определя героите и проследява поведението им. Изразява оценъчно отношение на база постъпки и поведение на героите.	Решаване на тестови задачи с цел осмисляне на възприемането. Отговаряне на въпроси с отворени отговори. Осъществяване на връзка между езикови и литературни понятия. Попълване на таблица – вярно и невярно твърдение.	Устна проверка; Писмена проверка; Формиращо оценяване	
15.	XV. седм.	Л – Обичаме да четем басни, защото са поучителни	Упражнение	Баснописци	Проследява взаимоотношенията между героите. Съпоставя постъпките, нравствените им качества. Открива логическите акценти в баснята. Чете изразително и с разбиране.	Четене с разбиране, отговаряне на тестови въпроси с избираем отговор и попълване на таблица. Речникова работа. Аргументиране на избор за подходящи пословици.	Устна проверка; Писмена проверка; Формиращо оценяване	
16.	XVI. седм.	КРК –	Упражнение	Описание	Прилага начини за подготовка	Отговаряне на въпроси по	Писмен текст	

		Съчиняваме текст – описание на предмет			на писмено описание на предмет. Пише описанието.	картина. Подбиране думи и изрази за предмета по въпроси. Допълване подходящи думи в изречения. Записване отговори на въпроси. Писмено описание на предмет.	Писмена проверка Рецензия	
17.	XVII. седм.	Л – Научаваме особеностите на българските народни песни	Упражнение	Народна песен Фолклор Повторение Сравнение	Познава особености на народна песен. Определя настроението и формулира задача за изразително изпълнение	Четене текстове на народни песни. Откриване на повторенията и изброяване на действия. Решаване на тестови задачи. Задаване и отговаряне на въпроси и посочване на аргументи. Възприемане на фолклора като средство за патриотично възпитание.	Устна проверка Писмена проверка Формиращо оценяване.	
18.	Февруари XVIII. седм.	КРК – Съчиняваме приказка по дадено начало	Упражнение	Съчинение по дадено начало	Съчинява устно приказка по дадено начало. Познава стъпките, по които се съчинява приказка по дадено начало.	Разбиране началото. По въпроси създаване продължение. Допълване думи в текст. Избиране изречение за край. Озаглавяване. Разказване устно.	Текущ контрол; Устна поощрителна оценка; Самооценка	
19.	XIX. седм.	Л – Слушаме, четем и разказваме български народни приказки	Упражнение	Българска народна приказка	Открива жанровите особености на приказката. Проследява взаимоотношенията, постъпки на героите, качествата им. Изразява оценъчно отношение. Разпознава диалогична реч. Тълкува народни мъдрости.	Четене на народна приказка. Решаване на тестови задачи с избираем отговор. Четене по роли. Характеризиране на героя. Попълване на таблици.	Текущ контрол; Устна и писмена поощрителна оценка; Самооценка	

20.	XX. седм.	БЕ – Използваме правилно съществителни имена в речта си	Упражнение	Съществително име Собствени и нарицателни същ. имена Умалителни същ. имена Род Число	Определя вид, род, число на съществителното име и прилага начини за неговото откриване. Разпознава умалителни съществителни имена. Изговаря и пише правилно съществителни имена, при които в множествено число изпада гласен (-ъ,-а)	Определяне рода и числото на съществителни имена. Допълване съществителни имена. Редактиране на текст с грешки при съществителните имена. Разпознаване умалителни съществителни имена сред думи в изречения. Откриване съществителни имена с правописни особености.	Писмена проверка; Формиращо оценяване	
21.	XXI. седм.	КРК – Съчиняваме текст – описание на животно	Упражнение	Съчинение	Прилага начини за подготовка на писмено описание на животно. Пише описанието.	Отговаряне на въпроси по картина. Подбиране информация за животното по въпроси. Допълване подходящи думи в изречения. Записване отговори на въпроси. Писмено описание на животно.	Писмен текст Писмена проверка Рецензия	
22.	Март XXII. седм.	Л – Забавляваме се чрез приказки за деца от Джани Родари	Упражнение	Автора приказка – небивалица	Запознава се с откъс от книгата „Приказки по телефона“. Разбира връзка между текст и заглавие на текста. Научава информация за имена на деца от други държави и за техни национални отличителни белези.	Анализиране и обобщаване данни, позовавайки се на информация от даден текст. Отговаряне на тестови задачи и задачи със свободен отговор.	Писмена проверка Формиращо оценяване Самооценка	
23	XXIII. седм.	Л – Четем и разбираме хумористични разкази за деца	Упражнение	Дневник Разказ в картинки	Чете с увлечение и интерес хумористични разкази за живота на свой връстник. Тълкува думи и изрази от текста. Изпълнява творческа задача – проект.	Четене с разбиране. Решаване на тестови задачи с избираем отговор, както и творческа задача. Попълване на таблица, позовавайки на информация от текст.	Писмена проверка Формиращо оценяване Самооценка	

24.	XXIV. седм.	БЕ – Използваме правилно прилагателни имена в речта си	Упражнение	Прилагателно име	Пише правилно формите на прилагателните имена за мъжки, женски и среден род; за единствено и множествено число. Съгласува прилагателно и съществително име по род и число.	Писане на думи с противоположно значение и подчертаване на буквата, при която може да се сгреша, поправяне на грешки в прилагателните имена в текст и препис на текста..	Текущ контрол; Проверка; Самопроверка	
25.	XXV. седм.	Л - Фантастичните текстове ни привличат със забавните си герои и невероятните случки с тях	Упражнение	Фантастика	Запознава се с фантастичен текст за четене. Чете се правилно и с подходяща интонация. Откриват се магическа история и нереални герои. Участва в организирането на изложба на илюстрации по избрания текст.	Анализиране на невероятната магическа история, позовавайки се на информация от дадения откъс. Изпълняване на тестови задачи с отворен отговор, свързани с нереалните герои, както и измислената фантастика с тях.	Текущо оценяване; Самооценка	
26.	XXVI. седм.	БЕ – Знаем, разграничаваме и уместно употребяваме частите на речта	Обобщение	Частии на речта	Разпознава глаголи, съществителни и прилагателни имена като части на речта и прилага начини за откриване на техни признаци.	Разграничаване частите на речта. Определянето им в изречение. Поправяне на слабости в текст.	Формиращо оценяване; Самооценка	
27.	Април XXVII. седм.	КРК – Съчиняваме съобщение и текст за поздравителна картичка	Упражнение	Съобщение Поздравителна картичка	Съставя кратки съобщения. Създава текстове на поздравителна картичка по различен повод.	Попълване на думи в съобщение и препис на съобщението. Писане на поздравителни картички за рожден ден, имен ден на Цветница, Гергьовден, Великден, Ден на славянската писменост и култура.	Текущ контрол – качествена оценка Самооценка	
28.	Април XXVIII. седм.	БЕ – Използваме правилно речниците. Азбучен ред. Значение на	Упражнение	Речник Правописен речник Азбучен ред	Познава правописен речник. Използва азбучен ред при работа с него. Прилага познати начини за откриване на думи с правописни	Обясняване предназначението на правописен речник и откриване начина за подреждане на думите в него.	Текущ контрол – качествена оценка Самооценка	

		думите			особености в правописен речник. Обяснява лексикалното значение на думи от активния речник.	Подреждане думи по азбучен ред. Допълване думи в изречения в съответствие с тяхното значение.		
29.	Май XXIX. седм.	БЕ – Използваме правилно изречения и словосъчетания	Упражнение	Словосъчетание Изречение	Разпознава изречението като завършена смислова и интонационна единица. Съставя изречения по сетивни опори и модели. Разграничава изречение от словосъчетание. Определя словосъчетания в изречение.	Разпознаване изречение. Обясняване по какво се отличава от словосъчетание и разграничаването им. Означаване начало и край на изречение в текст.	Текущ контрол – качествена оценка; Самооценка	
30.	Май XXX. седм.	Диагностична карта № 2 Изходно ниво по БЕЛ	Проверка и оценка	Съгласно учебна програма за 2. клас	Чете с разбиране текст, отговаря на въпроси, показва ниво на компетентност за овладени езикови и литературни знания от образователния минимум за 2. клас.	Изпълняване самостоятелно литературни и граматически задачи.	Формиращо оценяване; Ученическо портфолио; Самооценка	
31.	XXXI. седм.	БЕ – Умеем да си служим със съобщителни и въпросителни изречения	Упражнение	Съобщително изречение Въпросително изречение	Разграничава съобщителни и въпросителни изречения. Свързва ги с комуникативна ситуация. Пише правилно точка или въпрос в края.	Откриване думи, които свързваме с въпросителни изречения. Допълване пропуснати препинателни знаци. Определяне вида на съобщителни и въпросителни изречения и поправяне на правописни и пунктуационни грешки.	Текущо оценяване; Самопроверка	
32.	XXXII. седм.	Л – Книгите ни учат на добро (Сценарий за тържество, посветено на детската книга)	Упражнение	Драматизация	Изпълнение на творчески задачи за създаване на конкретен продукт, свързан с драматизиране на текстове. Работа в екип.	Обсъждане на сценария – герои, думи на героите, действията, според обстановката. Разпределяне на текстовете.	Оценяване изпълнението на учениците	